

§ 90 Vigsel och äktenskap, beslut

Från onsdagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2009:2 Vigsel och äktenskap förelåg följande förslag (§ 66):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Fredrik Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till reservation 2 av Anna-Sara Walldén
- ◆ bifall till reservation 5 av Fredrik Nilsson
- ◆ bifall till motion 2009:39 av Nils Gårder
- ◆ bifall till motion 2009:50 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- ◆ bifall till motion 2009:27 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson
- ◆ bifall till motion 2009:28 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson
- ◆ bifall till motion 2009:72 av Carina Etander Rimborg
- ◆ bifall till av Lars Arvidsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag punkt 3,

dels om avslag på utskottets förslag punkt 3,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag punkt 3 med övervägande ja besvarat.

På Urban Gibsons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

På Urban Gibson begäran företogs rösträkning varvid 178 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 68 för avslag och 3 ledamöter avstod från att rösta.

Nils Gårder begärde att röstlistorna skulle läggas som bilaga till protokollet. Röstlistor enligt *bilaga 3*.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att uppdra åt Kyrkostyrelsen att hos Kammarkollegiet ansöka om vigselrätt för Svenska kyrkan, enligt KsSkr 2009:6 punkt 3.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva-Maria Munck, Birgitta Wrede, Ola Isacsson, Catarina Fondén, Kerstin Zetterberg, Fredrik Nilsson, Christina Holmgren, Christer Mohlin och Urban Gibson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag, Hans G. Eriksson, Mikael Härdig, Ingvar Eriksson, Staffan Holmgren, Jan Nilsson, Hans Wallmark, Bengt P. Gustafsson, Inger Björkroth, Ann-Kristin Forsman, Solveig Thorkilsson, Key Lundegård, Jan-Olof Grönlund, Micael Dahlberg, Kristina Lundgren, Peter Odentun och Karin Rönnberg i en skriftlig reservation:

I likhet med sju av Svenska kyrkans 14 biskopar anser vi att de beslut en majoritet av Kyrkomötets ledamöter fattat kring äktenskap och vigsel får både inomkyrkliga och ekumeniska konsekvenser.

Svenska staten har genom riksdagsbeslutet visat att den i dag ensamt äger det juridiska äktenskapsbegreppet. Något samråd eller konsultation med landets samfund och trosinriktningar har i praktiken inte skett. Det har helt bortsetts från det remissyttrande kring begreppet äktenskap som Svenska kyrkan avgivit till den utredning som legat till grund för riksdagsbeslutet.

Svenska kyrkan har därför att förhålla sig till riksdagens beslut och nya äktenskapsbegrepp. Vid tidigare kyrkomöten har förslag framförts om att Svenska kyrkan i god tid före riksdagens beslut borde ha utrett vigselrätten. Motioner med denna innebörd har dock avvisats.

Vi anser att Svenska kyrkan inte borde ansöka om vigselrätt hos Kammarkollegiet. Genom att avstå hade det gått att utforma kyrkoordning och kyrkohandbok med möjlighet att vara inkluderande, förhålla sig till statens nya äktenskapsbegrepp, att finna former med möjlighet att nå bred acceptans inom kyrkans alla fromhetsriktningar som i ekumeniska sammanhang.

Genom att låta en civil myndighet ensam ansvara för att genomföra juridiskt bindande vigslar görs en åtskillnad mellan kyrkan å ena sidan och staten/det världsliga å den andra. Kyrkans uppgift är inte myndighetsutövning utan att just vara kyrka genom gudstjänst, bön och andlig vägledning. Genom att avstå vigselrätten hade även konflikten mellan diskriminering vid myndighetsutövning och religionsutövning kunnat undvikas.

Utän att vara profetiska tror vi att Svenska kyrkan tämligen omgående kommer att utsättas dels för krav om vigseltvång i enlighet med riksdagens nya breddade äktenskapsbegrepp och dels från nya önskemål om att avstå från vigselrätt.

Utskottet punkt 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2009:26 punkt 2 av Dag Sandahl,

dels om bifall till motion 2009:26,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2009:26 punkt 2 av Dag Sandahl om ekumeniska överläggningar om vigsel och äktenskap.

Utskottet punkt 7

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag punkt 7 att avslå motion 2009:28 punkt 1 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson

dels om bifall till motion 2009:28 punkt 1,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstade för bifall till utskottets förslag.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs rösträkning varvid 184 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 49 för motionen och 16 ledamöter avstod från att rösta. Röstlistor enligt *bilaga 4*.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag punkt 7 att avslå motion 2009:28 punkt 1 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson om Svenska kyrkans syn på äktenskapet utifrån åtagandena inom Lutherska Världsförbundet och Borgågemenskapen.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Catarina Fondén, Staffan Holmgren och Erna Arhag.

Utskottet punkt 8

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag punkt 8 att avslå motion 2009:28 punkt 2 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson,

dels om bifall till motion 2009:28 punkt 2,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs rösträkning varvid 182 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 39 för motionen och 28 ledamöter avstod från att rösta. Röstlistor enligt *bilaga 5*.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag punkt 8 att avslå motion 2009:28 punkt 2 av Lennart Sacrédeus och Karl-Gunnar Svensson om Svenska kyrkans syn på äktenskapet utifrån åtagandena inom Lutherska Världsförbundet och Borgågemenskapen.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Britt Beijer, Marianne Kronbäck, Kristina Töyrä, Lennart Sacrédeus, Gustav Thorstensson, Stefan Landmark, Barbro Ingvall, Rutger Gram, Kurt Hedman, Lennart Svensson, Gunvor Åsblom, Helén Lindbäck och Jan Erik Ågren i en skriftlig reservation:

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att bifalla betänkandet G 2009:2 samt Kyrkomötets beslut att avslå motionerna 2009:27 och 2009:28.

1. Varje människa har ett manligt och kvinnligt ursprung. Detta är en del av skapelseordningen som inte kan eller bör förändras av människan. Vi läser om detta i 1 Mos 2:24: "Det är därför en man lämnar sin far och mor för att leva med sin hustru, och de blir ett."
2. Vi anser att begreppet Äktenskap skall reserveras för den särskilda juridiska samlevnadsform som har sin utgångspunkt i och avspeglar detta ursprung. Vi delar därför kyrkostyrelsens remissvar 2007-12-12 att ordet "äktenskap" endast bör användas för att benämna relationen mellan en man och en kvinna enligt Jesu ord i Matt 19:4-6: "Jesus svarade: 'Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna?' Och han fortsatte: 'Därför skall en man lämna sin far och sin mor för att leva med sin hustru, och de två skall bli ett. De är inte längre två utan ett. Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt.' "

3. I äktenskapet kan livet föras vidare mellan de två makarna vilket inte kan ske i partnerskapet. Samhällets reproduktionsförmåga utgör ett så stort och grundläggande värde att det är väl motiverat att den skyddas på ett särskilt sätt i Föräldrabalken. Genom ett sådant skydd uttrycker inte lagstiftaren ringaktning över andra typer av samlevnadsrelationer.
4. I ”D:r Martin Luthers lilla katekes med kort utveckling, sådan den av Kongl. Maj:t den 11 oktober 1878 blivit antagen”, ställer Martin Luther i utläggningen av de Tio Budorden följande fråga nummer 56: ”Av vem är äktenskapet instiftat?” Hans svar är: ”äktenskapet är instiftat av Gud, som vid människans skapelse förordnande, att en man och en kvinna skulle såsom äkta makar leva tillsammans till inbördes bistånd samt sitt släktes förökelse och uppföstran”.
5. Vi noterar att den statliga äktenskapsutredaren slog fast att homosexuellas samliv INTE diskrimineras då det ej erkänns som äktenskap, utan att frågan istället handlar om strävan efter social status. Vi kan därför frimodigt hävda att Svenska kyrkan inte diskriminerar homosexuella genom att avstå från att omdefiniera äktenskapet. Upplevelser av historisk skuld måste dock hanteras på annat sätt än att låta lagstiftning och kyrkoordning bli en skuldspegel.
6. Äktenskap och enkönade partnerskap är till sitt innehåll och sin verkan inte identiska begrepp, vilket avspeglas i att de inte har identisk rättsverkan. Inte minst genom faderskapspresumtionen i Föräldrabalkens första paragraf knyter lagstiftningen samman människans biologiska och sociala ursprung. ”*Är vid barnets födelse modern gift, skall mannen i äktenskapet anses som fader.*” Ett sådant stadgande fungerar inte om enkönade par skall kunna räknas som gifta. (Det förutsätter i så fall att den nya definitionen av äktenskap innefattar tre parter och att en av dessa tre parter samtidigt kan vara vigd i ett annat äktenskap.) Vi anser att det är viktigt att behålla faderskapspresumtionen som en grundläggande del av äktenskapet.
7. Om eftersträvad likhet skall kunna upprätthållas mellan enkönade och tvåkönade par måste i annat fall blodprov eller medgivande under sanningsförsäkran av en utpekad fader bli obligatoriskt vid varje födsel. De tänkbara komplikationerna för en man som under sanningsförsäkran medger faderskap, utan att ha saklig grund för detta, riskerar att göra det till regel att faderskap fastställs genom blodprov. En sådan utveckling skulle bidra till att försvaga fadersrollens sociala dimension till förmån för den renodlat biologiska i en tid när vi snarare har ett behov av att utvecklingen går i motsatt riktning.
8. Det heterosexuella äktenskapet innefattar de objektiva och komplementära skillnader som finns mellan könen – och speglar varje människas ursprung i man och kvinna. Barnet har en oavvislig rätt att veta sitt ursprung. Barnets behov av att ställa frågor kring sitt biologiska ursprung blir logiskt och socialt ofrånkomlig om dess vårdnadshavare har samma kön. Insemination och ”surrogatmodrar” får enligt vår uppfattning inte

inskränka på denna barnets rätt till kunskap om sitt ursprung. Barnets rätt att få veta sitt ursprung skapar i det enkönade förhållandet en situation där barn måste räkna med tre föräldrar. Föreställningen att ett könsneutralt äktenskap skulle bidra till att skapa likvärdiga samlevnadsformer är därför en illusion sett ur ett barnperspektiv.

9. Det faktum att det i Sverige finns en lagfäst rätt till insemination för lesbiska par innebär att en tredje part, nämligen en spermadonerande man, måste få lagfästa rättigheter utöver den inseminerade mamman och hennes lesbiska livskamrat. I praktiken innebär en ändrad äktenskapssyn att tvåsamheten lämnas som princip för samlevnad, barnalstring samt uppfostran.
10. Vem kan överblicka konsekvenserna om Svenska kyrkan och samhällets lagstiftare överger tvåsamheten i en heterosexuell relation som den fruktbärande roten och det normerande navet i det generationsöverskridande samhällsbygget? En strävan efter likvärdighet för olika typer av samlevnadsrelationer kan i längden inte begränsas till att endast erbjuda enkönade par denna möjlighet. Krav på likhet inför lagen gör det nödvändigt att redan innan förändringar genomförs analysera vilka ytterligare konsekvenser som kan komma att aktualiseras inom överskådlig tid avseende reglerna för antalet makar, släktskap och ålder, sett i ljuset av strävan efter likvärdighet för alla andra tänkbara och praktiserade former av frivilligt ingången samlevnad.
11. Uppskattningsvis hälften av Svenska kyrkans präster kan förväntas säga nej till att viga enkönade par. Ett trossamfunds existens är beroende av att dess företrädare tror på det de gör. Att tvinga Svenska kyrkans präster att handla mot sitt samvete skulle skada kyrkan oerhört mycket mer än det skulle glädja de enkönade par som efterfrågar vigsel i kyrkan. Svenska kyrkan måste därför räkna med att vigselrätten i långa loppet inte går att behålla med en ny definition av äktenskapet med mindre än att kyrkan inför vigselplikt för sina präster. En sådan förändring skulle skada kyrkans självständighet, trovärdighet och därmed hennes framtid. Med anledning av det anser vi det beklagligt att Kyrkomötet inte ville bifalla vår motion om Svenska kyrkans avsägelse av vigselrätten, där vi önskade ett beslut om att meddela regeringen om Svenska kyrkans önskan att avsäga sig vigselrätten.
12. Svenska kyrkans undervisning om äktenskap och samlevnad, om vikten av makarnas trohet och ömsesidiga bistånd har varit påfallande stabil och konsekvent genom seklerna. Den svenska kyrkans och kyrkoordningens klassiska och tidigare definition av ett äktenskap som en livslång, trofast relation mellan en man och en kvinna är självklar i nästan alla kulturer och världsreligioner. Detta gäller i särskilt stor utsträckning i länder med en stor, ung, växande och allt mer resursstark befolkning.
13. Ekumeniska avtal är förpliktande för Svenska kyrkan. De kristnas enhet måste vara ett högt prioriterat mål för varje kristen kyrka. Inga verkliga framsteg görs av att introducera en ny äktenskapsordning i kyrkan till priset av att stänga dörren för sådana gruppers hemorts rätt i kyrkan som hävdar den allkristna äkten-

skapssynen, man-kvinna. Med anledning av det anser vi det beklagligt att Kyrkomötet inte ville bifalla vår motion om Svenska kyrkans syn på äktenskapet utifrån åtgärderna inom Lutherska Världsförbundet och Borgågemenskapen där vi ville att Svenska kyrkan ska stå fast vid den allkristna synen på äktenskapet såsom förbehållet relationen mellan man och kvinna. Vi ville också att Kyrkomötet skulle beslutat att före år 2012 fattar Svenska kyrkan inte något beslut som skulle gå emot åtagandena i fråga om äktenskap och homosexualitet som finns inom Lutherska världsförbundet och Borgågemenskapen.

14. Helt i enlighet med Kyrkostyrelsens remissyttrande 2007-12-12 anser vi att det är viktigt att samhället på olika sätt stödjer trygga och trofasta parrelationer, inte minst för makarnas barns skull. Grundelementet i sådana trygga och trofasta relationer är emellertid något som inte går att påverka med lagstiftning, nämligen kärleken. Att föreställa sig att kärleken är underställd juridikens villkor är en villfarelse som vi inte vill bidra till att ge spridning åt.
15. Begreppen och orden är viktiga för människans tänkande och hennes relationer. Svenska kyrkan ska eftersträva att bygga vår förståelse av tillvaron med samma begrepp och definitioner som en växande och dominerande andel av kristenheten.
16. Svenska kyrkan har redan i samband med den statliga utredningen 2007-12-12 i frågan uttryckt sin uppfattning om äktenskapet – att just det begreppet är förbehållet förening mellan man och kvinna. Det framstår mot den bakgrunden som märkligt att kyrkomötet nu ändrat den 1000-åriga kyrkans uppfattning och anpassat den till dagspolitiken. På grund av Svenska kyrkans förpliktelser inom ramen för de kyrkogemenskaperna vi är en del av, kan inga förändringar ske före 2012. Kyrkans uppfattning kan inte ändras i denna fråga utan att grundliga samtal förts inom församlingarna i Svenska kyrkan utifrån de texter som refererats.

Utskottet punkt 9

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag punkt 9 att avslå motion 2009:34 av Bertil Murray och Jan-Anders Ekelund,

dels om bifall till motion 2009:34,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag punkt 9 att avslå motion 2009:34 av Bertil Murray och Jan-Anders Ekelund om äktenskapet.

Utskottet punkt 13

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2009:40 av Torbjörn Lindahl och Jan-Anders Ekelund,

dels om bifall till motion 2009:40,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2009:40 av Torbjörn Lindahl och Jan-Anders Ekelund om utvidgat äktenskapsbegrepp och vigselrätt.

Utskottet punkt 1 och 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag punkt 1 och 2,

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3 av Fredrik Nilsson m.fl.,

dels om bifall till reservation 2 av Anna-Sara Walldén och reservation 5 av Fredrik Nilsson,

dels bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag att bifalla reservation 5 av Fredrik Nilsson utom punkt 5 i reservationen,

dels om bifall till motion 2009:50 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

Ola Isacssons begärde omröstning. För att fastställa motförslag till utskottets förslag punkt 1 och 2 i huvudomröstningen ställdes förslag

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3 av Fredrik Nilsson m.fl.,

dels om bifall till reservation 2 av Anna-Sara Walldén och reservation 5 av Fredrik Nilsson,

dels om bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag,

dels om bifall till motion 2009:50 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till reservation 2 och 5 med övervägande ja besvarat.

Jan-Erik Ågren begärde omröstning. Som motförslag till reservation 2 och 5 ställdes förslag

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3,

dels om bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag,

dels om bifall till motion 2009:50,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till Anders Roos förslag med övervägande ja besvarat.

Karl-Gunnar Svensson begärde omröstning. Som motförslag till Anders Roos förslag ställdes förslag

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3,

dels om bifall till motion 2009:50,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till reservation 1 moment 2 och 3 med övervägande ja besvarat.

I omröstningen om motförslag till reservation 2 och 5 ställdes förslag

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3,

dels om bifall till Anders Roos under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till reservation 1 moment 2 och 3 med övervägande ja besvarat.

I omröstningen om motförslag i huvudomröstningen ställdes förslag

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3,

dels om bifall till reservation 2 och 5,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till reservation 2 och 5 med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden fann förslaget om bifall till reservation 1 moment 2 och 3 med övervägande ja besvarat.

Vid huvudomröstningen ställdes förslag

dels om bifall till utskottets förslag punkterna 1 och 2,

dels om bifall till reservation 1 moment 2 och 3,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag punkterna 1 och 2 med övervägande ja besvarat.

På Karl-Gunnar Svensson begäran företogs rösträkning varvid 176 ledamöter röstade för utskottets förslag, 62 för reservationen och 11 ledamöter avstod från att rösta. Röstlistor enligt *bilaga 6*.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag punkterna 1 och 2

1. att i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1991:1) anta Kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, enligt skrivelsen KsSkr 2009:6 punkt 1.
2. att anvisningarna i Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2009:6 bilaga 1 ska utgöra ett tillägg till *Den svenska kyrkohandboken*, enligt KsSKr 2009:6 punkt 2 med ikraftträdande den 1 november 2009.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva-Maria Munck, Hakon Långström, Christer Mohlin, Staffan Holmgren, Ingvar Eriksson, Christina Holmgren och Fredrik Nilsson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna-Sara Walldén, Inger Lif, G. Olof Kjellström, Elisabet Nilsson, Kristina Töyrä och Torbjörn Bolander i en skriftlig reservation:

Vi reserverar oss mot Kyrkomötets beslut att bifalla Gudstjänstutskottets betänkande 2009:2 punkterna 1, 2 och 3.

Vi menar att beslutet om att förändra synen på det kristna äktenskapet strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Den text som genom hela den kristna kyrkans historia har kopplats samman med det kristna äktenskapet, Matt. 19, talar tydligt om relationen mellan en man och en kvinna. Det är om denna relation vi kan säga, som prästen gör vid vigselgudstjänsten: "Äktenskapet är en Guds gåva instiftat till samhällets bestånd".

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils Gårder och Carina Etander Rimborg i en skriftlig reservation:

Överröstade i Kyrkomötet reserverar vi oss mot dess beslut med anledning av betänkandet Vigsel och äktenskap.

Vi anser att Svenska kyrkan inte bör ansöka om vigselrätt. Uppdraget att stadfästa äktenskap bör ankomma på en civil myndighet. Äktenskapslag stiftas enligt gällande grundlag av riksdagen ensam. Kyrkans uppgift är inte myndighetsutövning utan att bereda möjlighet till deltagande i gudstjänst och bön samt att ge råd och stöd i frågor som rör samlevnad. Kyrkan bör stå oberoende. Ett oberoende tydliggör kyrkans natur. Genom att avstå från myndighetsutövning kan även konflikten mellan religionsfrihet och förbudet mot diskriminering vid myndighetsutövning undvikas. Beslutet om ansökan om vigselrätt har även kommit att stå i vägen för en fördjupad inomkyrklig beredning av formerna för bön och gudstjänst i samband med att makar ingått äktenskap. Valet att nu tillämpa den gällande

kyrkohandboken med smärre språkliga anpassningar även vid vigsel av par med samma kön har inte föregåtts av en tillräcklig reflektion.

Likaså motsätter vi oss den ändring av Kyrkoordningen som innebär att den ändrade av riksdagen stiftade civillagen förklaras vara en del av kyrkans lära. På samma sätt finner vi det olämpligt att i kyrkohandboken ge uttryck för detsamma. Det är möjligt att inom kyrkan ha olika mening om gällande civillags lämplighet men när civillagen uttrycks som en del av kyrkans lära uppkommer långt större svårigheter.

Enligt vår mening bör inte äktenskapsrätten – eller familjerätten i övrigt – hänföras till det som tillhör bekännelsen eller nådemedlen. Genom att Kyrkomötet nu valt att förklara att det utvidgade äktenskapsbegreppet är identiskt med det som uttrycks i allmänkyrklig tradition skapas en fördjupad motsättning, som jag anser att man kunnat undgå om den gällande äktenskapsrätten inte förklarats vila på bibelordet. Naturligtvis har riksdagen alls inte gjort gällande att så är fallet. Tvärtom har lagstiftaren klargjort att lagstiftningen kan avvika från det äktenskapsbegrepp som förekommer i trossamfund med en egen äktenskapsrätt. Enligt min mening har Svenska kyrkan inte en egen äktenskapsrätt men det finns inom kyrkan en äktenskapssyn. Kyrkomötet har genom att inte endast ge stöd för den gällande civilrätten utan även ge denna en kontroversiell teologisk begrundning försvårat det ekumeniska samarbetet.

För oss är det även av avgörande betydelse att vi ifrågasätter lämpligheten av det förändrade föräldrabegrepp som utgör en del av den förändrade familjerättsliga lagstiftningen. Äktenskap mellan personer med samma kön innefattar även en förväntan om rätt för makarna att få motta barn till vilka en av dem är biologisk/genetisk förälder. Lagstiftaren ger kvinnor, förutsatt att de bedöms socialt och medicinskt lämpade, möjlighet att som föräldrar motta barn till vilken den ena kvinnan är biologisk mor och faderskap inte fastställs. Den genetiska fadern (donatorn) saknar rättslig relation till barnet. Liknande regler gäller för makar med olika kön där mannen är infertil. Den senare gruppen är dock mycket liten och medicinska framsteg gör gruppen allt mindre. För makar med samma kön utgör behovet att använda en tredje person av motsatt kön däremot en nödvändighet. Principiellt är frågan dock densamma. Enligt vår mening innebär den ändrade lagstiftningen ett steg i riktning mot att skilja mellan en människas kropp och hennes person. Detta kan enligt vår tolkning komma i konflikt med kristen människosyn. Om detta kan man inom kyrkan ha olika mening men det blir särskilt svårt om lagstiftningen indirekt i Kyrkoordningen och Den svenska kyrko-handboken uttrycks vara av Gud förordnad. Det är svårt för Svenska kyrkan att viga till äktenskap och samtidigt ifrågasätta makarnas rätt att enligt den i civilrätten givna ordningen motta barn. Om rätten att motta barn inte anses följa med äktenskapslöftena bryter kyrkan mot sin egen tolkning av dessa liksom mot civilrättens uppfattning, som också den kan sägas stå fast vid att äktenskap för kvinnor ger denna rätt. För äktenskap mellan män finns enligt civilrätten ingen möjlighet att motta barn till vilket en av männen är far annat än om detta avlas utom äktenskapet. Äktenskapslöftet som i kyrkohandboken uttrycks

vara livsvarigt hänvisar sålunda männen till barnlöshet. Detta förhållande har utom det kyrkliga samtalet föranlett män att göra anspråk på rätt att träffa avtal om sk surrogatmödraskap med en kvinna, som inte blir barnets mor. Sådana avtal är i svensk rätt inte giltiga. Vi delar helt lagstiftarens mening om att surrogatmödraskap inte bör tillåtas. Det innebär risken för uppenbara missbruk av en kvinnas utsatta ställning. I praktiken kringgås förbudet genom att surrogatmödraavtal träffas i länder vars rättsordning medger detta. Vi antar att det kan vara svårt att långsiktigt göra den åtskillnad i rättigheter mellan könen som äktenskap mellan personer med samma kön innebär. Äktenskap mellan män behandlas med nödvändighet olika jämfört med äktenskap mellan kvinnor. Vi har all förståelse för skillnaden men ser med oro på att intresseorganisationer även i vårt land främjar surrogatmödraskap.

Relationen mellan föräldrar och barn är livslång och det finns enligt vår mening en vilja för människan att så långt möjligt få kunskap om och en relation till sina föräldrar. Detta kan tyvärr inte alltid uppnås på grund av död, sjukdom eller sociala omständigheter. Naturligtvis skall barn alltid behandlas lika och inte föraktas för att de av någon anledning inte har dessa kunskaper eller relationer. Detta gäller oavsett om en förälder är ensamstående eller sammanlever med någon annan av det egna eller motsatta könet. Det blir däremot problematiskt med en lagstiftning som utgår från att barn avlas eller föds utan att syftet är att det skall ges denna relation. Lagstiftningen i Sverige uppställer krav på att det biologiska faderskapet skall registreras och delges barnet i mogen ålder. Det finns emellertid uppenbara svårigheter att upprätthålla regeln om barnet inte avlas på allmänt sjukhus i Sverige. Rätten till information i förening med avsaknaden av rätt till relation är därtill knappast diskuterad. Även den man eller kvinna som är biologisk men inte rättslig förälder utsätts för en betydande påfrestning. För kvinnan är det naturligtvis särskilt svårt. Kyrkan kan enligt min mening i vart fall förhålla sig avvaktande till denna praxis. Erfarenheterna omfattar inte ens två generationer.

Vår mening är slutligen att Kyrkomötet, sedan beslutet att ansöka om vigselrätt, hade bort bifalla reservationerna 2 och 5 alternativt det av Anders Roos särskilda yrkandet. Om så hade skett hade det funnits bättre möjligheter att uppnå en bredare enighet i de aktuella frågorna.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos i en skriftlig reservation:

Jag reserverar mig mot

1. beslutet att hos kammarkollegiet begära vigseluppdrag för Svenska kyrkan. Det hade enligt min mening varit bättre, inte minst med tanke på riskerna för den splittring i Svenska kyrkan som beslutet kan komma att innebära, att avstå från vigseluppdraget redan nu. Det kommer sannolikt att redan om några år komma beslut om en obligatorisk civil vigsel genom beslut i riksdagen. Då får äntligen Svenska kyrkan tillsammans med många andra kyrkor ägna sig åt sin egentliga uppgift i sammanhanget, den att välsigna människor som vill leva samman i ärlighet och trohet och för detta vill ha Guds välsignelse.

2. beslutet att i kyrkoordningen införa ändringar i kyrkoordningen kap 23. Jag har i en reservation till kyrkorättsutskottets yttrande anfört:

De bestämmelser och texter som införs i kyrkoordningen ska dels vara kyrkorättsligt korrekta, dels ge uttryck för den tro, bekännelse och lära som är Svenska kyrkans. De förslag till förändringar i kyrkoordningen som Kyrkostyrelsen ger i KsSkr 2009:6 har läromässigt prövats av Läronämnden. Kyrkorättsligt har de prövats av kyrkorättsutskottet. Båda instanserna har funnit förslagen till förändringar möjliga. Full enighet har dock inte kunnat uppnås.

Utifrån olika utgångspunkter menar många att Kyrkostyrelsens förslag innebär så stora förändringar av nu gällande bestämmelser att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära om äktenskapet förändras på ett avgörande sätt. För många betyder dessa förändringar något positivt, för andra betyder de att Svenska kyrkan går i en riktning som inte är acceptabel.

Förslagen till förändring har skyndats fram genom riksdagens beslut om könsneutral äktenskapslagstiftning.

Det tycks oss som om rädslan för att mista en myndighetsutövning gör att texter som borde prövats bättre nu kan komma att föras in i kyrkoordningen, texter som sedan kan vara svåra att ändra när fortsatta teologiska överväganden sker.

Jag anser därför, att Kyrkorättsutskottets yttrande borde ha uttryckt en tveksamhet till att i kyrkoordningen så brådslande införa texter och bestämmelser – i för tro, bekännelse och lära avgörande frågor – som utgör en risk att skapa splittring i Svenska kyrkan.

3. i övrigt mot beslutet i frågan. Det hade varit lyckligare för enheten i kyrkan om man, när beslutet om att ansöka om vigseluppdraget var fattat att Kyrkomötet hade beslutat i enlighet med mitt särskilda yrkande eller den reservation som innebar stöd till motion 2009:95 av Ola Isacson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Björn Söder, Eva Nyman, Margareta Sandstedt och Arnold Boström i en skriftlig reservation:

Vid Kyrkomötet 2007 motionerades det om att man skulle uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av att avstå vigselrätten. Vi sverigedemokrater motsatte oss detta eftersom vi ansåg att Svenska kyrkan både skulle behålla vigselrätten och kämpa för att behålla äktenskapsbegreppet, som ett förbund mellan man och kvinna. Vi hade en förhoppning om att vi skulle våga stå upp för vår tro och våra bekännelser.

När riksdagen i år beslutade att göra äktenskapslagen könsneutral fick Svenska kyrkan helt plötsligt bråttom att driva på förändringarna inom kyrkan. Man skall då beakta att det finns många andra samfund i Sverige som förvaltar vigseluppdraget och från dessa ges inga signaler om att ändra uppfattning i frågan. Men Svenska kyrkan väljer istället att gå efter annan ge vika för den världsliga maktens krav på anpassning. I denna anpassning ingår att man ger upp vad som tidigare betraktats som självklarheter.

Matteus 19:4–6 beskriver äktenskapet som ett förbund mellan man och kvinna. Fram till den 31 mars i år var detta också Svenska kyrkans uppfattning. Men efter att riksdagen fattat beslut om könsneutral äktenskapslagstiftning den 1 april tog det mindre än en timme innan Svenska kyrkan proklamerade att man välkomnade förslaget – detta trots att man i remissvaret tillsammans med Sveriges kristna råd ansett annorlunda.

Vi instämmer med Fredrik Sidenvall när han i sin särskilda mening till Ekumenikuskottets yttrande skriver att Svenska kyrkan nu står i begrepp att beträda splittringens väg, egensinnig i förhållande till Gud och medkristna men ängslig i förhållande till den politiska makten.

Svenska kyrkan har, för att vara främst socialdemokratin och liberalerna till lags, påbörjat en ökenvandring som endast kommer att leda till självutplånelse. Sten för sten monteras kyrkan ned och snart kommer Svenska kyrkan att endast vara en intresseklubb för inbördes beundran. Och så frågar vi oss varför medlemmarna flyr vår kyrka?

Vi yrkade avslag på utskottets betänkande vad gäller punkterna 1–3, det vill säga Kyrkostyrelsens förslag. Vi instämde vidare i Fredrik Sidenvalls framlagda särskilda mening till Ekumenikuskottets yttrande. Eftersom vårt avslagsyrkande inte vann gehör reserverar vi oss emot beslutet.

Av Lars Arvidsson under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Lars Arvidsson under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på Lars Arvidssons under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om avslag på av Lars Arvidsson under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Lars Arvidsson under överläggningen framlagt förslag att vid bifall till utskottets förslag Kyrkostyrelsen får i uppdrag att återkomma till Kyrkomötet med förslag till ny inledningstext till kyrkoordningens kapitel om vigsel där det som kan uppfattas som en sakramental äktenskapsuppfattning tas bort alternativt förklaras.

Av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om avslag på av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Carl Korch under överläggningen framlagt förslag att vid bifall till utskottets förslag och den äktenskapssyn som det representerar, uppdra till Kyrkostyrelsen att med utgångspunkt i den äktenskapssynen föra samtal med Borgågemenskapens kyrkor, och att innebörden i begreppet luthersk tradition då särskilt beaktas.

Mot Kyrkomötets beslut i sin helhet *reserverade* sig Bo Grafström, Margareta Nybelius och Runar Patriksson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Dag Sandahl, Jan-Anders Ekelund, Bertil Murray, Gustaf Bengtsson, Torbjörn Bolander, Kristina Töyrä, Karl-Gunnar Svensson, Lennart Sacrédeus, Marianne Kronbäck, Torbjörn Lindahl, Yngve Kalin, Alve Svensson, Kurt Hedman, Rolf Persson, Catarina Fondén, Lennart Svensson, Birgitta Wrede, Christer Mohlin, Fredrik Sidenvall och Jan Erik Ågren i en skriftlig reservation:

Svenska kyrkan har, liksom den samlade kristenheten, uppfattat att Jesu undervisning om äktenskapet är entydig. Skaparen gjorde från början människan till man och kvinna och avsikten är att de två ska bli ett. Denna goda bekännelse läses vid varje vigsel och det är uppenbart att ett kristet äktenskap där Jesu egna ord inte kan eller ska läsas, blir en självmotsägelse.

I reservation 2 till Läronämnden slås fast, att enligt evangelisk luthersk bekännelse kan inte kyrkan ”lära och införa något som direkt strider mot Bibeln som översta norm i kyrkan”. Vi ansluter oss till denna klara och välgrundade mening.

Vi ansluter oss också till ställningstagandet i reservation 4 till samma betänkande från Läronämnden: Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kan inte förändras utifrån det underlag Kyrkostyrelsen presenterat och att beslutet inte kommit till på ett sätt som står i samklang med tron, bekännelsen och läran.

För att alls kunna fatta beslut med den skyndsamhet som påstås ha varit av nöden, har Svenska kyrkan nonchalerat de ekumeniska förpliktelser som träffats. Detta skadar det kyrkliga enhetsarbetet och uppenbarligen Svenska kyrkans möjligheter att agera som ekumenisk brokyrka. I reservation 3 till Läronämnden heter det: ”Bristen på dialog och gemensamt samtal är allvarlig och bryter enligt vår uppfattning mot andan i de ekumeniska avtal om kyrkogemenskap som vi ingått.”

Kyrkomötet har fattat ett beslut som mötet egentligen inte kunnat fatta därför att det strider mot bekännelsen, inte kommit till på ett sätt som står i samklang med tron, bekännelsen och läran och därför att bristen på dialog och gemensamt samtal är uppenbar och strider mot de ekumeniska förpliktelser Svenska kyrkan träffat.

Den omröstning som genomförts i Kyrkomötet visar att det finns en betydande minoritet, som alls inte fått se sina invändningar mot beslutsunderlaget eller frågor inför det besvarade.

Kyrkomötet har fattat ett ideologiskt men inte ett teologiskt underbyggt beslut.

Omgivna av en sky av vittnen som om äktenskapet trott, lärt och bekämt det Jesus säger om Skaparens avsikt om äktenskapet ser vi att det fattade beslutet är en nullitet. Kyrkans lära är en annan än vad Kyrkomötets majoritet beslutat. Att kyrkomöten far vilse är dock inte någon nyhet. Det var också de evangeliska reformatörernas insikt. Sådana kyrkomötesbeslut kunde de för evangeliets skull inte följa.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacson i en skriftlig reservation:

Kyrkomötet har beslutat att ”genom vigseln förenas två personer i äktenskapet” och ”Gud sammanfogar de båda till ett”. Om detta äktenskap säger kyrkohandboken och idag antaget tillägg till kyrkohandboken: ”Äktenskapet är ett heligt förbund förordnat och välsignat av Gud”.

Intill denna dag har Svenska kyrkan menat att det heliga förbund som är ”förordnat och välsignat av Gud” ingås mellan man och kvinna. Nu har Kyrkomötet fattat ett beslut som innebär att det ingås mellan två personer.

Beslut som uttolkar vad som är ”förordnat och välsignat av Gud” samt en könsneutral tolkning av uttrycket ”Gud sammanfogar de båda till ett” borde ha föregåtts av avsevärt djupare bearbetning och förankring, så väl inom Svenska kyrkan som i ekumeniska dialoger, än vad som varit fallet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Micael Dahlberg i en skriftlig reservation:

Av Läronämndens handlingar i ärendet framgår att Läronämnden är starkt splittrad i frågan om Kyrkostyrelsens förslag kan anses stå i överensstämmelse med Svenska kyrkans tro och lära.

Mot bakgrund av detta anser jag att Kyrkostyrelsens skrivelse för närvarande inte kan bifallas.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för bifall till motion 2009:44 *reserverade* sig Erna Arhag.

Med anledning av Kyrkomötets beslut lämnade biskoparna Carl Axel Aurelius, Hans-Erik Nordin, Hans Stiglund, Esbjörn Hagberg, Ragnar Persenius, Sven Thidevall och Lennart Koskinen en *särskild synpunkt*:

Som biskopar i vår kyrka har vi ansvar för kyrkans lära och enhet. Vi sju biskopar menar att Kyrkomötets beslut om äktenskap och vigsel har tillkommit på ett sätt som inte fått en tillfredsställande förankring inomkyrkligt och ekumeniskt, inte fått en betryggande begrundning i vår kyrkas tro, bekännelse och lära och som därför äventyrar kyrkans enhet.